

Lena Burman Johansson
Chef nämndkontor social
08 560 39 212
Lena.BurmanJohansson@ekero.se

Införande av ÄBIC - Äldres behov i centrum

Dnr SN14/50-709

Ärendet

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att under 2014 fördela 70 miljoner i prestationsersättning till kommuner som har utbildat processledare och före den 1 oktober 2014 fattat beslut om att införa det behovsinriktade och systematiska arbetssättet Äldres behov i centrum (ÄBIC) i kommunen. Syftet med prestationsersättningen är att stödja kommuner och stadsdelar i införandet ÄBIC.

En förutsättning för att kunna söka prestationsersättning är att kommunen har utbildat processledare i ÄBIC. Ekerö Kommun har under 2014 utbildat tre processledare vid socialkontoret.

I föreliggande ärende föreslås ett införande av ÄBIC samt att ansökan om prestationsmedel inges till Socialstyrelsen.

Utvecklingen ligger i linje med förslag till Socialnämndens verksamhetsplan och plan för eHälsa för kommande planeringsperiod.

ÄBIC – Äldres Behov I Centrum

Äldres behov i centrum (ÄBIC) är en modell för ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt, med strukturerad dokumentation av äldre personers behov utifrån en internationell klassificering av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa.

ÄBIC är således en utredningsmetod som använder sig av dokumentationsstruktur som motsvarar Socialstyrelsens framtida krav av statistikinsamling. ÄBIC utgår ifrån regelverket för handläggning och omfattar både myndighetsutövning och utförare.

Grundstenen är att äldre personer ska få hjälp och stöd utifrån sina individuella behov, inte utifrån utbudet av existerande insatser. Detta kan till viss mån innebära ett något annorlunda arbetssätt. För att åstadkomma ett behovsriktat arbetssätt behöver utredning av ansökan om bistånd beskriva vilka behov den äldre har innan förslag på insatser tas fram. I dagsläget används olika begrepp och benämningar vid beskrivning av funktionstillstånd och insatser, detta kan leda till missförstånd. Nuvarande arbetssätt medger inte heller att jämförelser kan göras i ett nationellt perspektiv.

ÄBIC – Äldres behov i centrum och ICF - är i första hand avsedd att användas i handläggning av insatser men kan med fördel även användas som metod och dokumentationsstruktur i handläggning av ärenden för personer under 65 år som ansöker om insatser enligt Socialtjänstlagen och personer som tillhör LSS.

Benämningen ÄBIC (Äldres behov i centrum) härrör från Regeringens uppdrag till Socialstyrelsen, är dock inget hinder att man använder metoden även för personer som inte tillhör gruppen äldre.

De mervärden som alltså ÄBIC bedöms medföra är bl a;

- **Gemensamt språk och arbetssätt:**

För verksamheterna innebär modellen att information om individen hanteras lika av alla aktörer, vilket minskar risken för missförstånd. Både handläggare och utförare får stöd i att arbeta behovsriktat och systematiskt. Verksamheterna får bättre underlag till personalplanering, verksamhetsuppföljning och kvalitetsutveckling.

- **För en mer likvärdig och rättssäker äldreomsorg**

Att arbeta systematiskt utifrån behov istället för insatser stärker förutsättningar för att göra äldreomsorgen mer likvärdig och rättssäker, detta både i kommunen, men även nationellt.

ÄBIC innebär ett för alla handläggare gemensamt arbetssätt, en gemensam utredningsmetod. Det stärker förutsättningen för likvärdiga utredningar och bedömningar. Likaså ger ÄBIC bättre förutsättningar för att följa upp om beslutade insatser, då i ÄBIC även beaktas måluppfyllelse på ett tydligare sätt.

Handläggarna får ett instrument att följa upp beslut och insatser på ett mer strukturerat sätt vilket ger bättre förutsättningar för vidare beslutsfattande. I detta arbete finns även möjlighet att bättre och på ett mer strukturerat sätt

göra uppföljningar om den beviljade insatsen ledde till den önskade målsättningen.

Med äldres behov i centrum får också den äldre och hans eller hennes närstående ökade möjligheter till delaktighet och medverkan i utredning, planering och uppföljning av stödet i det dagliga livet.

- **Underlag för planering och uppföljning**

Då varje individs behov utifrån den internationella klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa ICF ges större möjlighet till statistiska underlag till officiell statistik och öppna jämförelser. Ur ett nationellt perspektiv är entydiga, enhetliga och jämförbara data förutsättningen för att få ett tillförlitligt statistiskt underlag som stöd i att styra utvecklingen. Även i kommunen kan dessa data bidra till bättre planering och uppföljning.

Krav på inlämning av nya registeruppgifter

Socialstyrelsen har i övrigt föreslagit att ytterligare registeruppgifter avseende vård och omsorg om äldre (utöver de som idag samlas in från kommunerna) kommer att samlas in till nationell nivå för statistiskt ändamål.

Dessa uppgifter ingår i den grundläggande dokumentationen i enskilda ärenden men kommer, för att kunna inge begärda uppgifter till Socialstyrelsen, behöva dokumenteras på ett strukturerat sätt. Bland annat avser detta uppgifter om "Funktionstillstånd", en indikator på den äldres behov av socialtjänstinsatser och hälso- och sjukvårdsåtgärder. Socialstyrelsen föreslår därför att personnummerbaserade uppgifter om det bedömda funktionstillståndet, klassificerat enligt ICF, samlas in från både socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Uppgifterna skulle ge möjligheter att följa och utvärdera om vården och omsorgen tillgodoser äldres behov på ett effektivt och likvärdigt sätt.

De registeruppgifter Socialstyrelsen kommer att ställa krav på ett arbetssätt enligt ÄBIC. En dokumentation där kommer att medföra att uppgifterna med lätthet kan tas fram ur kommunens verksamhetssystem. Använder man sig inte av ÄBIC kommer istället statistikinsamling behöva ske manuellt.

Bedömning och förslag

Socialkontorets och nämndkontorets bedömning är att det finns stora fördelar med ett utvecklat arbetssätt i enlighet med ÄBIC. Förutom uppenbara fördelar i utrednings- och beslutsprocessen inom kommunen innebär arbetssättet en

utveckling mot ett mer likställt arbetssätt mellan kommuner. För att kunna fullfölja framtida krav på uppgiftsinsamling till tillsynsmyndigheter m fl, bedöms det vidare vara angeläget att närma sig ett arbetssätt och tillskaffa verktyg som möjliggör för insamling av dessa uppgifter.

Förutsättningen för att kunna jobba enligt ÄBIC och kunna leverera data till Socialstyrelsen är att en ny funktionalitet i verksamhetssystemet Pulsen Combine införskaffas. Pulsen Combine stödjer ÄBIC men tjänsten ingår inte grundfunktionaliteten utan kräver tilläggsbeställning. Kostnaden beräknas till 250 tkr med en årlig licenskostnad om 50 tkr.

Konstateras kan att en implementering av ÄBIC innebär ett stort förändringsarbete, såväl på myndighetssidan som på utförarsidan. Implementeringsarbetet är en omfattande process som kommer att sträcka sig över flera år. Arbetet kommer att omfatta såväl socialkontoret som utförare.

Kostnader för implementering av ÄBIC samt kostnader för ny arbetsprocess i Pulsen Combine är beaktad i förslag till budget för 2015 (250 tkr engångskostnad i investeringsbudget samt 50 tkr i driftbudget).

Budget tar utöver detta inte hänsyn till några kostnader utöver detta för implementering. Projektet vad gäller projektledning mm förutsätts finansieras med den prestationsersättning som Socialnämnden föreslås ansöka om hos Socialstyrelsen. Storleken på den ersättning som kan komma ifråga är inte klarlagd.

Ansvarig för projektet är sektionschef för socialkontorets sektion för äldre och personer med funktionsnedsättning. Socialkontoret föreslås så snart beslut fattats i fråga om prestationsersättning återkomma med förslag till projektplan inklusive tidplan.